

Πάτρα 07 03 2024

Ανακοίνωση Εταιρείας Αχαϊκών Σπουδών - Δελτίο Τύπου

Δημιουργία Μουσείου Πόλης¹

Η Εταιρεία Αχαϊκών Σπουδών, σταθερά και μόνιμα, έχει θέση ως στρατηγικό στόχο την ίδρυση και λειτουργία Μουσείου Πόλης των Πατρών, το οποίο είναι το μόνο που μπορεί συνολικά να διαφυλάξει και να αναδείξει τη σύγχρονη πολιτιστική μας κληρονομιά. Για το λόγο αυτόν χαιρετίζει την πρόσφατη ανακοίνωση του Δήμου (ως Αναθέτουσα Αρχή) για την υπογραφή της Σύμβασης με τον Ανάδοχο του έργου: «Μετατροπή Παλαιού Δημοτικού Νοσοκομείου σε Εκθεσιακό – Μουσειακό Χώρο», ευελπιστώντας ότι η υλοποίησή του θα οδηγήσει σε μία συνολικότερη λύση, δηλαδή αυτή της ίδρυσης Μουσείου Πόλης των Πατρών.

Αναγκαιότητα: Το ιστορικό παρελθόν της Πάτρας, όπως και κάθε πόλης, προσδιορίζει τη σημερινή της ταυτότητα, ενώ η γνώση και η ανάδειξή της επηρεάζει την αυριανή της εξέλιξη. Η δημιουργία του Μουσείου Πόλης μέσω της, διαφύλαξης και ανάδειξης των στοιχείων της υλικής και άυλης πολιτιστικής μας κληρονομιάς, όπως αυτή διαμορφώθηκε μέσα από τα δίκτυα σχέσεων και ροών με το ευρύτερο περιφερειακό εθνικό και διεθνές περιβάλλον, καθώς και η συνομιλία του με σύγχρονα

¹ Στην περιεκτική αυτή ανακοίνωση συμπυκνώνουμε εμπλουτισμένα και επικαιροποιημένα εκ των όσων έχουν γραφεί στην έκδοση των πρακτικών της ΕΑΣ της περιόδου 2019-2020, μνημονευθεί κατά τη διάρκεια των σχετικών δημόσιων αναφορών μας και κατατεθεί με δύο υπομνήματα (Δήμο, Περιφέρεια), για την αναγκαιότητα και την σπουδαιότητα δημιουργίας του Μουσείου Πόλης της Πάτρας.

μέσα με το ευρύ ή εξειδικευμένο κοινό, θα προσθέσει το παρελθόν στο παρόν της και θα συμβάλλει ενεργά στον καθορισμό του μέλλοντός της.

Μία τέτοια προσέγγιση για την πόλη της Πάτρας, σήμερα φαντάζει αδύνατη για αντικειμενικούς λόγους, παρά την ιδιαίτερα πλούσια πολιτιστική κληρονομία που διαθέτει η οποία συνδέεται με τα ιστορικά γεγονότα που την καθόρισαν. Ενδεικτικά αναφέρουμε, την επανάσταση, τους πολέμους, την πολεοδομική της εξέλιξη, την αρχιτεκτονική της κληρονομία (πολεοδομικά σχέδια, εμβληματικά κτίρια, λαϊκή αρχιτεκτονική), τη βιοτεχνική, βιομηχανική, την ιατρική, τη ναυτιλιακή και εκπαιδευτική της ιστορία, τις εμπορικές, πληθυσμιακές μετακινήσεις, τις επαγγελματικές και κοινωνικές οργανώσεις, το καρναβάλι, τον караγκιόζη, τις τέχνες (θέατρο, χορό, μουσική, λογοτεχνία, εικαστικά, κινηματογράφο)... Οι κατηγορίες αυτές είναι προφανές ότι συνοδεύονται από πλήθος σχετικών τεκμηρίων, εγγράφων, υλικό εξοπλισμό, ψήγματα ακινήτων και κινητών στοιχείων, προφορικές μαρτυρίες κ.λπ. Από αυτά, πλείστα όσα κινδυνεύουν να χαθούν ή τα όσα σώζονται, σε λανθάνουσα μορφή, σε αρχεία δημόσιων υπηρεσιών, συλλογικοτήτων, σε ιδιωτικές συλλογές, ή στην (χωρίς καταγραφή) ατομική μνήμη, παραμένουν κατακερματισμένα, λησμονημένα, παραμελημένα και εν πολλοίς απροστάτευτα ή σε μικρούς μουσειακούς χώρους που αγωνίζονται για την επιβίωσή τους, δυσκολευόμενοι να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς τους.

Η ΕΑΣ πιστεύει ότι όλα αυτά μπορούν να ενταχτούν σε ένα ενιαίο σύνολο με την ίδρυση ενός ολοκληρωμένου, σύγχρονου και πρωτοποριακού Μουσείου Πόλης, για τη δημιουργία μόνιμων η περιοδικών εκθέσεων με τη χρήση και της ψηφιακής τεχνολογίας. Έτσι τα οπτικοακουστικά μέσα θα συνομιλούν με μόνιμα η περιοδικά αναδεικνυόμενα εκθέματα, διαθέσιμα ή δανειζόμενα από άλλα εθνικά ή διεθνή μουσεία και δίκτυα. Ένα Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης που θα φιλοξενεί και θα παρουσιάζει όλα τα είδη των τεχνών στην ιστορική τους και σύγχρονη διάσταση, με στόχο να καταστεί ιδιαίτερα ελκυστικό και βιώσιμο. Είναι ίσως πρώιμο να απαριθμήσει κανείς τις θεματικές του ενότητες, καθώς αυτό είναι ένα επόμενο στάδιο που απαιτεί και μελέτη από ειδικούς στο χώρο των μουσείων. Επομένως, ο εντοπισμός και η καταγραφή του κάθε είδους υλικού, αποτελούν μία βασική συλλογική προεργασία. Έτσι, η Πάτρα, θα εξασφαλίζει και θα προβάλλει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και θα δίνει προτεραιότητα σε κάθε τοπική ψηφίδα, που είναι απαραίτητη για την ανασυγκρότηση του δικού της ιστορικού μωσαϊκού, αυτού που

ψηφοθετήθηκε στην πορεία των δύο τελευταίων αιώνων αλλά και αυτού που παράγεται. Ένα Μουσείο της Πόλης, το οποίο αυτά που θα προσφέρει δεν αποτελούν απλώς μία έλλειψη, αλλά μία αναγκαιότητα, που έχει καθυστερήσει να υλοποιηθεί αν και διαχρονικά υπήρξαν σχετικές προτάσεις. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός απαιτείται η δημιουργία ενός Οργανωτικού πλαισίου λειτουργίας του Μουσείου, το οποίο θα διασφαλίζει πλήρως τη διαφύλαξη και διαχρονική ανάδειξη του περιεχομένου του, και μάλιστα με τέτοιες εγγυήσεις, που δεν θα επηρεάζεται από τις εκάστοτε πολιτικές ή άλλες συγκυρίες. Πρότυπο τέτοιων εγγυήσεων παρέχουν π.χ. τα Κρατικά Μουσεία, η Εθνική Πινακοθήκη κλπ . Στην Πάτρα το πρότυπο αυτό αντιπροσωπεύει το Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο. Συνεπώς μόνο μία δομή τέτοιας εμβέλειας, μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον ιδιωτών και συλλογικοτήτων να εμπιστευτούν το ιστορικό τους υλικό, αλλά και να εξασφαλίσει μετά από μία πρώτη πετυχημένη τριετή λειτουργία την πιστοποίηση και αναγνώριση από το ΥΠΠΟΑ, σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν. 4858/2021 και την υπουργική απόφαση 526637/2022 - ΦΕΚ 5684/Β/07.11.2022.

Προϋποθέσεις: Βασική προϋπόθεση αποτελούν οι στέρες και διαχρονικά βιώσιμες βάσεις για την υλοποίηση της ιδέας. Κυρίως πρέπει να καταδειχθεί ότι αυτή είναι μία υπόθεση που αφορά όλους τους πολίτες, τους κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες της πόλης, που όσο περισσότερο την αγκαλιάσουν και τη διεκδικήσουν, τόσο πιο κοντά θα φτάσει στην πραγμάτωσή της. Η επιλογή του χώρου εγκατάστασης τόσο των προπαρασκευαστικών ενεργειών όσο και της λειτουργίας του Μουσείου Πόλης, πολύ ενωρίτερα από την απόδοσή του στο κοινό, θα αποδώσει αξιοπιστία στο όλο εγχείρημα και μία βάση αναφοράς και συστηματικής εργασίας. Με τα τωρινά δεδομένα που είναι σε γνώση μας, ο χώρος αυτός θα μπορούσε αρχικά και άμεσα να είναι το συγκρότημα του Παλαιού Νοσοκομείου στο σύνολό του, εκεί που η δημοτική αρχή έχει προβλέψει τη δημιουργία κέντρου οπτικοακουστικής κληρονομιάς. Βέβαια η πόλη διαθέτει και άλλα κελύφη που μπορούν να αξιολογηθούν, ύστερα από σχετική μελέτη, μεσομακροπρόθεσμα για το σκοπό αυτό. Ο ασφαλής χώρος που τελικά θα επιλεγεί πρέπει να εξασφαλίζει ιδανικές συνθήκες για τη συγκέντρωση, τη φύλαξη και τη διάσωση αρχείων και τεκμηρίων. Πρωταρχικό μέλημα στην αφετηρία του εγχειρήματος η δημιουργία ενός ψηφιακού αποθετηρίου, στο οποίο ο καθένας θα προστρέξει να καταγράψει αυτά που διαθέτει ώστε να ανοίξει το δρόμο της διάσωσης, ακόμα και αυτών των οποίων την αξία, για την ιστορική πορεία της Πάτρας, μπορεί να μην έχει

αντιληφθεί. Στον κύριο χώρο του, το Μουσείο Πόλης, πρέπει να περιλαμβάνει χώρο εκδηλώσεων, εκπαιδευτικών δράσεων, πολυδύναμη αίθουσα περιοδικών εκθέσεων και κυρίως τη δυνατότητα να φιλοξενούνται και να εκτίθενται τα πλέον αντιπροσωπευτικά δείγματα των ενοτήτων του. Η αναφορά μάλιστα των θεματικών του ενοτήτων και η σύνδεσή τους με εμβληματικές κτιριακές υποδομές, χώρους, συνοικίες ή περιοχές, θα συμβάλλει, μέσα από ένα προτεινόμενο δίκτυο επισκέψεων-διαδρομών ή της ανάπτυξης σύνθετων πολιτιστικών δράσεων, στην ανάδειξή τους, καλλιεργώντας στη συλλογική μνήμη τα ξεχασμένα τους χαρακτηριστικά και δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο πρόσθετο κίνητρο για την αποκατάσταση ή την ανάπλασή τους. Το ίδιο το Μουσείο πρέπει απαρχής να απαγκιστρωθεί από τα τετριμμένα και να δημιουργήσει πρωτοπόρες και σύγχρονες βάσεις με πολλές ανοιχτές και διαθέσιμες υποδοχές ή αναμονές, στις οποίες θα ταιριάζουν και θα εφαρμόζουν στο μέλλον νέες ιδέες, νέες σκέψεις, νέες αντιλήψεις, νέες δραστηριότητες. Πρέπει να περιλαμβάνει στις ενότητές του πρωτότυπες ψηφιακές παραγωγές, αλλά και να έχει πάντοτε ανοικτές για τους μελετητές τις οργανωμένες αποθήκες του και πλήρως ενημερωμένα τα ψηφιακά του αποθέματα προσβάσιμα στο διαδίκτυο. Όλα αυτά θα αποτελούν την πανελλήνια και την διεθνή εικόνα του και από κοινού θα σχηματίσουν την απάντηση στο εξαρχής ζητούμενο: την ιστορική ταυτότητα της πόλης και την πλατιά διάχυση των πληροφοριών και των γνώσεων.

Οφέλη: Η βασικότερη ανταπόδοση από την ίδρυση και λειτουργία του Μουσείου Πόλης σχετίζεται με την έρευνα, την εκπαίδευση και τη μεταφορά της τοπικής ιστορικής γνώσης σε όλους τους πολίτες, στη νεολαία και τις επερχόμενες γενεές. Για την ίδια την πόλη μπορεί να αποτελέσει ένα μεγάλο σχέδιο πολιτιστικού τουρισμού και αειφόρου ανάπτυξης με σημαντικές παραμέτρους βιωσιμότητας, που θα ξεκλειδώσει πόρους καταφανείς ή λανθάνοντες.

Πρόταση: Η δημιουργία ενός αξιόπιστου οργανωτικού φορέα υλοποίησης, ανάλογου του τόσο σημαντικού, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας έργου. Για το σκοπό αυτό θα μπορούσε σε πρώτη φάση να συγκροτηθεί από τη Δημοτική Αρχή, μία επιτροπή που θα αναλάβει τον αρχικό σχεδιασμό για την υλοποίηση του στόχου με τη συνδρομή του Υπουργείου Πολιτισμού και της Περιφέρειας Δ.Ε. Σε αυτήν θα μπορούσαν να συμμετέχουν από τις διευθύνσεις Αρχαιοτήτων και Νεοτέρων Μνημείων, το Πανεπιστήμιο, την Εταιρεία Αχαϊκών Σπουδών, την Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία, το Μουσείο Τύπου, συναφών Πολιτιστικών Συλλόγων που έχουν διασώσει και

διατηρούν πολύτιμο πρωτογενές υλικό καθώς και προβεβλημένες προσωπικότητες, που μπορούν να βοηθήσουν με ποικίλο τρόπο στο όλο εγχείρημα.

Το ΔΣ ΕΑΣ: Βαγγέλης Πολίτης Στεργίου (πρόεδρος), Γιώργος Σπηλιωτόπουλος (αντιπρόεδρος), Ξενοφώντας Παπαευθυμίου (γραμματέας), Μάριος Πραπόπουλος (ταμίας), Νίκος Σαραφόπουλος (πρ. πρόεδρος), Νίκη Παπανδρέου-Πετσάλη, Παναγιώτα Βάθη-Σαράβα, Θανάσης Μανθόπουλος (αν. μέλος)

Ν. Εθνική Οδός Πατρών-Αθηνών 58, Πάτρα 26443, Τηλ 6947007171, 6976359769 Email: eas.patras2017@gmail.com,

<https://achaiastudiessociety.gr>